

**ZÁPIS ZE ZASEDÁNÍ VÝBORU PRO PRÁVA DÍTĚTE
ZE DNE 11. ČERVENCE 2016**

Doba konání: 10:00 – 14:15

Přítomni: K. Šimáčková Laurenčíková (předsedkyně), P. Ali Doláková, M. Ďord', M. Ježek, P. Kačírková, K. Horká (zástupkyně za L. Kantůrkovou), A. Křístek, H. Pazlarová, B. Rittichová (zástupkyně za J. Sosnu), D. Strupek, M. Šimůnková, K. Šlesingerová, H. Štěrbová, V. Škampová (zástupkyně za Š. Tyburcovou), D. Vrabcová

Omluveni: P. Binková, Š. Dušková

Hosté: H. Válková (poslankyně), L. Marečková, V. Pícl (náměstek MŠMT), R. Vícenecová (MZV), Jana Hlaváčová (bývalá tajemnice Výboru), Jakub Machačka

Sekretariát: P. Kalenská (tajemnice)

Zahájení

Jakub Machačka představil novou tajemnici Výboru pro práva dítěte Petru Kalenskou.

1. Zrušení výchovného ústavu Chrastava a situace v zařízeních pro výkon ústavní a ochranné výchovy

Téma zrušení výchovného ústavu Chrastava uvedl V. Pícl (náměstek ministryně školství, mládeže a tělovýchovy). Ke zrušení dojde k 1. září 2016, dětský domov se školou zůstane zachován. Probíhá výběrové řízení na nového ředitele zařízení. MŠMT by chtělo dát důraz na kontroly dalších zařízení. Předsedkyně Výboru uvedla, že Výbor by dal přednost systémovým změnám a většímu důrazu na prevenci.

B. Rittichová vznesla otázku vyvození odpovědnosti v případě Chrastava. Další členové Výboru zmínili odpovědnost pracovněprávní, občanskoprávní, trestněprávní; diskutovalo se o odpovědnosti zaměstnanců zařízení, České školní inspekce, státního zastupitelství a dalších. V. Pícl uvedl, že MŠMT zatím vyvozování odpovědnosti neplánuje.

B. Rittichová dále položila otázku týkající se obyvatel obce Chrastava a zda má MŠMT v úmyslu uvést veřejnou kampaň, která by veřejnosti ozřejmila problémy výchovného ústavu Chrastava. Dle V. Pícla MŠMT kampaň nyní neplánuje. Koncepce řízení a rozvoje školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy a preventivně výchovné péče zřízovaných MŠMT na období 2014-2020 je téměř hotová. V. Pícl souhlasil, že přizve členy Výboru pro práva dítěte k pracovní verzi této koncepce.

V. Pícl i H. Válková se shodli na velkých rozdílech v kvalitě jednotlivých zařízení. Dále V. Pícl uvedl, že MŠMT neplánuje snižovat kapacity dalších zařízení. Naopak v současnosti dochází k naplněnosti dětských domovů se školou.

K. Horká upozornila na narůstající počet dětí umístovaných do výchovných ústavů. Předsedkyně Výboru zdůraznila nedostatky v podpůrných službách, které by měly problémům dětí předcházet. Je nedostatek dětských psychologů, psychiatrů, psychoterapeutů, dětských ambulantních psychologů a sociálních pracovníků spolupracujících se školou, kteří by mohli problém v chování dítěte odhalit dříve a nemuselo by tak docházet k posílání dětí do ústavních zařízení. Zdůraznila potřebu ambulantních služeb krizové pomoci.

V. Pícl vyzdvihl potřebu fungujícího kontrolního systému zařízení ochranné a ústavní výchovy. A. Křístek zkritizoval nedostatečné oddělení (i legislativní) ochranné a ústavní výchovy, s čímž souhlasila H. Válková. Vymezení důvodů pro umístění do ústavní výchovy považuje za příliš široké a změnu právní úpravy proto za nezbytnou.

M. Ďord' upozornil na naprosto nedostatečné kontroly zařízení pro výkon ochranné a ústavní výchovy v minulých letech. Předsedkyně Výboru doporučila kontroly alespoň jednou ročně. K. Horká přitom označila za nezbytné, aby standardy a koncepce, týkající se rozhodování o dětech umístovaných do zařízení, vycházely z praxe a byly tvořeny za pomoci osob s přímou zkušeností ze zařízení, jako např. soudů či orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Předsedkyně Výboru znovu zdůraznila, že by se Výbor měl zaměřit na začátek, kdy vznikají problémy, a na jejich prevenci.

Předsedkyně Výboru ukončila tento bod programu.

2. Pozměňovací návrh poslankyně H. Válkové směřující k obnovení rozhodování diagnostických ústavů o umístění dětí do konkrétního zařízení

Paní poslankyně H. Válková představila svůj pozměňovací návrh a uvedla důvody, které ji k tomuto návrhu vedly. Jako hlavní důvod uvedla zrychlení procesu umístování dětí do konkrétních zařízení a upozornila na problém nenastoupení dětí do školy z důvodu pozdního rozhodnutí soudu. P. Kačírková vyslovila svůj nesouhlas s návrhem a připomněla, že za předešlé praxe docházelo k příliš častému přemístování dětí ze zařízení do zařízení.

Dle paní Válkové mají soudy důležitější úkoly, než rozhodovat o umístění dětí do konkrétního zařízení.

H. Pazlarová nepovažuje diagnostické ústavy za dostatečně důvěryhodné a nezávislé, aby mohly o tak závažných otázkách rozhodovat.

K. Horká uvedla, že opatrovnické a rodinněprávní soudnictví je přetížené a dochází k přílišným prodlevám u rozhodování.

K. Šlesingerová shrnula návrh usnesení Výboru pro práva dítěte k projednávaným pozměňovacím návrhům. Dle návrhu usnesení není možné, aby o tak závažném zásahu do života dítěte rozhodoval někdo jiný než soud. Návrh nesouhlasí se snížením úrovně ochrany práv dítěte, která je nejlépe zajištěna nezávislými soudy. Nejen rozhodnutí o nařízení ústavní výchovy, ale i rozhodnutí o konkrétním zařízení, do kterého bude dítě umístěno, je natolik závažný zásah do života dítěte a jeho rodičů, že je naprosto nezbytné, aby bylo svěřeno nezávislému soudu. Tím spíše, kdy je zřejmé, jak velké rozdíly mezi jednotlivými zařízeními panují. Diagnostické ústavy nejsou při rozhodování o umístění dítěte plně nezávislé a naopak mají zájem na tom, aby kapacity státem provozovaných zařízení byly optimálně naplněny. Také by se změnou stávající úpravy dítěti, které není chráněno svými rodiči, odepřel účinný přístup k soudu.

P. Válková upozornila na odlišné vnímání toho, co zástupci MPSV považují za opatření v nejlepším zájmu dítěte. H. Válková jej v tomto případě spatřuje ve zrychlení procesu rozhodování o umístování dětí do konkrétních zařízení, a to oproti existenci procesních soudních záruk při rozhodování o umístění dítěte do konkrétního zařízení.

K. Šlesingerová souhlasí se skutečností přetíženosti soudů a zdlouhavosti rozhodování, odebrání této agendy avšak nepovažuje za adekvátní řešení tohoto problému, redukce nezbytnosti soudního rozhodování by měla být zvažována v jiných agendách (schvalování nesporných rodičovských dohod, schvalování méně významných právních jednání za dítě apod.). Zároveň zdůrazňuje, že se nejedná jen o rozhodování o umístění do konkrétního zařízení, ale také o rozhodování o typu zařízení.

A. Křístek upozorňuje na nutnost oddělit ochrannou a ústavní výchovu. Trvá na soudním řízení, které garantuje dětem více procesních práv, zatímco tajné a písemné řízení správní prakticky žádné. Uvedl příklady dřívějšího problematického rozhodování diagnostických ústavů a upozornil na jejich dobré vztahy s ostatními zařízeními, do kterých se děti umísťují. Dále uvedl, že při přijetí pozměňovacího návrhu by nikdo nebyl příslušný k rozhodování o umístování do zařízení, která nespádají pod gesci MŠMT. Nakonec upozornil na podobnost rozhodování o opatrovnictví s rozhodováním o umístění do ústavní výchovy, z čehož dovodil, že soud, který rozhoduje o konkrétním opatrovníkovi, by měl rozhodovat i o konkrétním zařízení. Rozhodování o svěřeni dítěte do péče konkrétního subjektu někým jiným než nezávislým soudem označil za pojmově protiústavní a rozporné i s Úmluvou o právech dítěte.

K. Horká navrhla kompromisní řešení, a to ponechání rozhodování o typu zařízení soudům a převedené rozhodování o konkrétním zařízení na diagnostické ústavy.

A. Křístek uvedl, že již nyní má ředitel každého ústavu, v němž je dítě umístěno, kompetenci rozhodovat o povolení pobytu dítěte mimo ústav v souvislosti se vzděláváním (např. na internátě apod.) a není tedy žádný věcný důvod měnit stávající právní úpravu z toho důvodu, aby děti nastoupily včas do školy – ředitelé zřejmě jen své tradiční kompetence nevyužívají.

M. Šimůnková shrnula odlišné výchozí pozice paní Válkové a členů Výboru. Členové Výboru nepovažují zařízení pro ústavní a ochrannou výchovu kompetentní k rozhodování o natolik závažné otázce s ohledem na velikost dopadu takového rozhodnutí na život dítěte. Soudní ochrana je v tomto případě nezbytnou zárukou ochrany dětí.

Po přestávce dochází k hlasování o návrhu usnesení k pozměňovacím návrhům k novele občanského zákoníku ve smyslu přenesení pravomoci rozhodovat o konkrétním zařízení, do něhož má být umístěno dítě za účelem realizace ústavní výchovy, na diagnostické ústavy.

D. Vrabcová odchází.

Hlasování o usnesení:

Pro: 10

Proti: 2

Zdrželi se: 2

Usnesení bylo přijato.

Výbor se shodl, že přijaté usnesení **dá na vědomí Radě vlády ČR pro lidská práva**, která by mohla dané usnesení přijmout jako své vlastní. Sekretariát zašle usnesení **poslancům ústavněprávního výboru a předsedům poslaneckých klubů**. Ve spolupráci s Bářou Rittichovou se Výbor rozhodne, kdy zašle usnesení všem poslancům. Konkrétní postup a další možnosti přitom Sekretariát ještě prodiskutuje s vedením útvaru a finálně rozhodně ve spolupráci s předsedkyní Výboru.

Usnesení bude **zveřejněno umístěním na stránky Úřadu vlády a předáno tiskovému oddělení**.

V případě potřeby představí A. Křístek usnesení Radě vlády ČR pro lidská práva.

Odchází paní H. Pazlarová, P. Doláková Ali a M. Ďordř.

3. Situace v opatrovnickém soudnictví

K Horká představila *Doplňující zprávu k Vyjádření Spolku rodinněprávních a opatrovnických soudců k nejzávažnějším problémům v rodinněprávním a opatrovnickém soudnictví*. U bodu 4 týkajícího se srovnání koeficientu agendy P A NC na stejnou úroveň jako je agenda civilní sdělila paní B. Rittichová, že Ministerstvo spravedlnosti koeficienty srovnalo už v roce 2012, ale je si vědoma toho, že ne všechny soudy tuto změnu zapracovaly.

Výbor požádal K. Horkou o formulaci návrhu konkrétních opatření k problémům uvedeným v předloženém dokumentu (Doplňující zprávu). Dále Výbor doporučil zahrnout do návrhu opatření i konkrétní data a konkrétní popis neúnosnosti současného stavu opatrovnického soudnictví.

K. Horká se dále zaměřila zejména na problém nedostatečného personálního vybavení rodinněprávní a opatrovnické agendy, která byla po změnách, které nastaly přijetím zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, značně rozšířena.

Další kroky, na kterých se Výbor dohodl:

- Spolek rodinněprávních a opatrovnických soudců (L. Kantůrková) předloží Výboru návrh konkrétních opatření k řešení problému v opatrovnickém soudnictví včetně příslušných statistických údajů a popisu neúnosnosti současné situace.
- Tajemnice svolá pracovní skupinu k této problematice do příštího zasedání Výboru.

4. Příští zasedání Výboru pro práva dítěte

Výbor se dohodl na dalším zasedání, které se bude konat 19. září 2016 od 10:00 do 14:00 ve stejné budově. Do programu bude zahrnuto téma opatrovnického soudnictví.

Zapsala: P. Kalenská